

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Caput III.

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

CAPUT III.

De abstinentia à carnibus diebus
vetitis.

Quid veniat nomine carniū?

1. **I**nquires primò: Quorumnam animalium carnes in die jejuniij, aliisque vetitis diebus comedi prohibentur?

2. Respondeo. Aliqui minus eruditi eam regulam tradunt, ut prohibita censentur carnes omnium animalium, quæ vivunt extra aquam, & vocantur terrestria, & volatilia, concessæ verò eorum, quæ in aqua vivunt, & appellantur aquatilia. Sed certè minus rectè, nam testudines, & limaces, terrestres sunt, & tamen admittuntur in die jejuniij, ut habet Azor, Reginaldus, Bonacina, aliique cum Leandro tract. 5. dist. 2. q. 9. qui addit etiam locustas, & ranas. Regala igitur illa debet sic commodius dari, ut prohibita censentur eorum animalium carnes, quas consuetus usus, & existimatio Fidelium pro talibus usurpavit, habito respectu ad finem intentum ab Ecclesia, qui est, ut in jejunio non adhibeantur carnes, quæ sunt alimenta, multum nutriencia, ac multum reficientia corpus. Quæ autem animalia vix sanguinem habent, ut est limax; vel quæ habent valde frigidum, ut est testudo, suntque pisces omnes, qui non multum nutriunt, propterea à mensa jejunantium non excluduntur. Contra ea, quæ vividum, calidumque sanguinem habent, quales sunt vacca; boves,

oves, &c. quia nutriunt valde, repelluntur meritò à jejunantibus.

3. Hinc si fortè comedere quis non horreat mures, feles, vel perilliones, equos, canes, & similes, non tamen eos licitè valebit admittere in diebus vetitis, quia ad similitudinem eorum, quæ prohibentur, & attento sine Ecclesia, cum multum horum carnes sint nutritivæ, etiam ipsæ prohibita intelliguntur. Inter carnes numerant Fagundez, Leander, Pasqualigus citat, Camaleontem, & lacertas terrestres, quia carnei sunt, & inter carnes in communi existimatione censentur.

4. Hinc præterea corvos, quos vocant, marinos, & aves omnes, quæ nutriuntur in aquis, quamvis laporem piscis habeant, inter carnes prohibitas connumerat Fagundez præcepto Ecol. 4. lib. 1. c. 2. n. 9.

5. Contra verò Bekrandus Lotth, tract. de jejunio q. 1. affirmat, quosdam anates nati in littore maris, Bononiensis in Picardia ex lignis navigiorum putridorum, de quibus, ait, fuit olim suborta quæstio inter Medicos, an in genere piscium essent collocandæ, an in genere avium. Inspectâ autem diligenter earum naturâ, proprietatibus, judicârunt, eas in genere piscium collocandas, vel ad illud reduci, eò quòd gaudeant sanguine frigido, sicut pisces, & continuò morentur in aquis. Ideò tutò possent comedi in Quadragesima, sicuti ibi passim comeduntur: esto, vestitæ sint plumis, sicuti anates terrestres, & formam illis non abfimilem habeant; quemadmodum, & multi pisces similem figuram habent cum mul.

multis animalibus terrestribus, nec propterea terrestria judicantur. Hæc ille. Ex qua doctrina vide, an è natura carniùm excludendi sint Camaleones, & lacertæ, & aves, quæ nutriuntur in aquis, quæ modò n. 3. inter carnes sunt à Fagundez, aliisque connumeratæ. Legite Cottonium in controversiis lib. 1. contro. 17. q. 1. qui multa ejusmodi animalia nata ex aquis affert, quæ tanquam pisces habentur apud illas nationes, ubi nascuntur. Legite item, quæ de carnibus viperarum diximus in Decalogo, mox citando.

Quæ partes animalium prohibeantur in diebus veniis?

6. Omnesne partes prædictorum animalium prohibentur?

Respondeo. Omnes, quæ constituunt, & integrantes ipsum animal; vetito enim illo, vetantur omnia, quæ illud integrantes: quare propter dictam rationem vetitæ etiam erunt cartilaginee, nervi, sanguis, jus ex carnibus cur etiam ex Leandro loco cit. q. 7. olera, seu herbæ coctæ in ipso jure) medulla, laridum, axuntia, pinguedo animalium prædictorum.

7. Quid de pinguedine porcina, igne liquefacta, quo pacto vocatur sagimen?

Respondeo. Idem dicendum esse, nempe recenseri inter carnes, quia ignis non mutat illius naturam, sicut nec idem ignis mutat illarum naturam, si concoquat alias carnes.

8. Signatè tamen dico (idem dicendum esse) nam quia modo docui-

mus, hæc in re maximè esse attendendum usum Christianorum, eorùmque existimationem; probabile autem est apud Christianos, sagimen ex sue, seu ex larido, axuntiaque porcina, ignis vi liquefactis, inter lacticia numerari, ut putat Ludovicus à Cruce disp. 1. c. 5. dub. 16. de Bulla Cruciatæ. Pasqualigus cum aliis ab eodem citatis decis. 74. & probabile item est, numerari inter carnes, ut putat Fagundez Præcepto Eccl. 4. lib. 1. c. 2. n. 20. & Leander loco cit. quæst. 35. cum aliis, ideo probabile erit, posse, & debere sagimen rejici à diebus vetantibus lacticia, & item probabile, posse recipi, saltem ubi est talis consuetudo illud recipiendi; quam esse in Regno Sicilia, tenet Diana part. 1. tract. 9. resol. 21.

9. Dicitur est de pinguedine liquefacta ex porcina. Quid, si sit liquefacta ex adipe aliorum animalium, gallinarum, anserum, cervorum & similibus?

10. Respondeo. Non intelligi saltem in nostro Regno Sicilia nomine lacticianorum. Ratio est, quia fundamentum, unde diximus, probabile esse, intelligi sagimen porcinum, est, quia in nostris Regionibus illud in communi omnium existimatione connumeratur inter lacticia; at non video, sagimen aliorum animalium, cum rarum sit, ita connumerari; tanta enim raritas non potuit parere communem existimationem. Quare licet physicè eadem sit ratio de hoc, ac de suo illo, non est tamen moraliter, & ita sustinet Bardi p. 2. de Bulla Cruciatæ tr. 3. c. 3. n. 15. & 16.

II. Ni-

11. Nihilominus quod ejusmodi pinguedo liquefacta ex gallinis, antebus, similibus sit numeranda inter lacticia, docet Layman *libi 4. tr. 8. cap. 1. n. 5.* & Palqualigus de jejuniis *decif. 74.* quia pinguedo non est caro, ut ait Arist. *p. de gener. animalium cap. 18. circa finem.* Pinguedo enim est excrementum bonitate substantiæ salubre, & illa ignis calore liquefit, quod non habet caro; unde potius convenit cum ovis, & lacticiis, nam originem trahit à carne, sicuti ova, & lac. Hinc Gobat in *Cliepo Clementium Indicum n. 202.* sic docet: Meminerit Confessarius Laymannum sapienter observare, non esse Teutonibus in Germania movendum scrupulum peccati mortalis, quando loco butiri, utuntur sagmine, seu pinguedine anserum ad condiendos cibos illis diebus, quibus fas est vesci ovis, & caseo; illa enim pinguedo non est caro, & consuetudo abstinenti ab ea, non videtur saltem in Germania introducta cum intentione, se obligandi sub mortali. Hactenus Gobat, quem tamen in nostris regionibus propter rationem dictam n. 11. sequi nequaquam placet.

12. Quid denique de ovis, quæ vocantur, & certè sunt non nata?

Respondeo. Dixi *libi 4. in Decal. c. 3. §. 1. n. 19.* & nunc confirmo, hæc numerari inter lacticia, non verò racemum, unde ea pendent, quia illa sunt eadem substantia, ac ova, hæc verò est ipsissima caro. Bardi *loc. cit.* refugit, numerari inter lacticia ovicula illa instar acini, quæ dicto racemum sunt annexa, & affixa, quia adhuc, inquit,

recinent naturam sanguinis, & nondum sunt in ovi substantiam convertitæ: sed profectò sapor, color, aliæque omnia ostendunt, ea non esse sanguinem, sed iam concreta in substantiam ovi.

Abstinentia à carnibus estne de substantia jejuniij?

13. Inquires secundò: an constare jejunium possit cum comestione carniū? hoc est, an si quis semel comederet in meridie carnes, & vesperè solitam refectionulam sumeret, dice-retur Ecclesiasticè jejunare?

14. Respondeo nequaquam: abstinentia enim à carnibus est de essentia jejuniij: sic enim sunt jejunia Ecclesiastica instituta: id quod universalissima consuetudo ab omnibus Doctoribus confirmata, satis, superque probat. Abstinentia autem à lacticiis, quæ in jure Canonico *Capitulo, Denique distinct. 4. num. 1.* dicitur, tementinam originem trahere à carnibus, non sunt de jejuniij essentia; nam stat jejunium Ecclesiasticum cum horum comestione, ut patet in comedente illa tempore Quadragesimæ ex privilegio Bullæ Cruciatæ.

15. Quoniam verò abstinentia à carnibus est præceptum negativum, ut item abstinentia lacticiis in diebus, in quibus hæc vetantur (de qua re infra) idè toties peccabitur à fidelibus, quoties in die vetitò illa comedentur; hoc enim discrimen habent præcepta negativa ab affirmativis; ut negativa prohibeantur semper, & pro semper, quale est e. g. præceptum non blasphemandi; affirmativa verò

solùm præcipiantur pro aliquo determinato tempore; quale est e. g. de audiendo Sacro, quod præcipitur pro diebus festivis. Vide aliqua huc pertinentia infra c. 9. §. 3. notandum.

16. Ex dictis sequitur primò dispensatum ad comedendas carnes, non teneri ad jejunium; nam comedens carnes non potest ponere jejunii substantiam, quæ cum carnibus constare non potest: quare huic impossibile est jejunium, ad impossibile autem nemo tenetur.

17. Porro hic nonnulli censent, dispensatum ad carnes ob debilitatem vitium, posse pluries eodem die comedere, & non observare jejunium; non verò dispensatum ad easdem ob detrimentum, quod viliores cibi illi afferunt; & sic putat Lessius lib. 4. cap. 2. dub. 6.

18. Sed tenendum est, neutrum ex his obligari ad jejunium servandum; quia neuter essentiam jejunii ponere potest, ut bene advertit Joan. Sanchez disp. 51. num. 1.

19. Quid, si quis dispensaretur solùm, ut semel carnes comederet?

20. Respondeo cum eodem Joan. Sanchez disp. 54. num. 15. hunc non posse, nisi semel, carnes comedere, quia pro semel concessa est licentia, ut supponis; at poterit alios sumere cibos, quoties voluerit; quia propter comestionem carnis etiã unicam, factum est illi impossibile jejunium. Illud autem hic adverte; quando quis aliquem dispensat ad carnes (nisi aliqua circumstantia contrarium suadeat.) intelligi absolute, & per totum illum

Tambur. de Præcept. Eccles.

diem; quare regulariter poterit dispensatus eas multoties comedere.

21. Ex dictis item sequitur secundo, cui licet comedere carnes, licere & lacticiis vesci, quia dispensatus, seu excusatus ad majus, censetur etiam ad minus in eodem genere; unde poterit etiam comedere pisces. Quòd si alicui dispensato ad carnes noceant pisces, peccabit is quidem contra temperantiam virtutem, vel contra charitatem sui ipsius, sed contra præceptum ieiunandi, nisi fortè in aliqua diocesi sit statutum, ne simul comedantur pisces, & carnes, quale esse sub pœna excommunicationis latæ sententiæ in Diocesi Tolerana, refert Leander, tractat. 5. disputat. 1. quest. 30.

22. Sequitur tertio eum, qui inadvertenter in die ieiunii carnes notabilis quantitatis comedit, & in eodem die advertit tunc adesse præceptum ieiunandi, posse adhuc pluries comedere cibos legales, non autem carnes. Ratio est, quia comestio carnis adhuc inadvertenter facta, carnis comestio est; adeoque eas comedentem facit ineptum ieiunio, cum non possit ponere ieiunii essentiam. At iterum carnes comedere, nequibit; quia præceptum negativam de abstinentia carniùm toto perdurat, ut dictum est, die. Ita Basilius Pontius contra Manriquez, apud Dianam part. 9. tractat. 6. resolut. 28.

23. Sequitur quarto, quid dicendum sit, si quis dispensatus ad comedendas carnes eodem die manducare eas nolit, & reipta non manducet, obligabiturne eo die ieiunium observare?

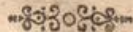
Rr

24. Sa

24. Sanè ex dictis sequi videtur, obligari; quia cum jam non comederit carnes, est aptus ad ponendam essentiam jejunii.

Nihilominus probabilius censeo, non obligari; quia per dispensationem, per quam comedit carnes, vel per quam potest carnes comedere, ablatum est ei vinculum, seu præceptum jejunandi; qui enim dispensat ad carnes, dispensat à jejunio, quod cum carnibus stare nequit. Ita cum aliis Diana p. 9. tr. 6. ref. 11.

25. Hac in re Thomas Sanchez, lib. 5. Consiliorum cap. 1. dub. 30. n. 3. & 4. alique distinguunt. Si enim, ajunt, sis dispensatus ad carnes ob debilitatem virium, potes non jejunare; si verò sis dispensatus ad carnes ex eo, quod notabiliter noceant tibi cibi legales, obligaris observare jejunium eo die, quo solùm legales comedis; quia non habes excusationem, ex eo, quod non valeas ponere essentiam jejunii; jam enim non comedis carnes impossibiles cum jejunio. Verùm animo nequaquam sedet hæc distinctio; siquidem esto, non sis libera jejunio ex eo capite, quod carnes comederis, excusaberis ex alio, quia scilicet ratio dispensationis, quæ fuit ducta à damno tuæ salutis, jam adest etiam hoc die; quare etiam adest, seu constat dispensatio; neque enim te vesci ex libitu cibi nocivis dispensationem tollit, nec facit, quod ij nocivi, tibi non sint nocivi.

Quandonam pluries peccat, qui pluries in die vetito comedit carnes?

26. **I**nquires tertio: Semperne pluries peccat, qui pluries carnes comedit in die vetito?

Respondeo: Certum est, cum, qui post sufficientem distantiam pluries eorum manducationes facit, e. g. mane, meridie, vespere, plura numero peccata committere, quia, ut diximus, hoc præceptum est negativum obligans semper, & ad semper. Non ita est, si pluries comedas cibos legales; nam cum in jejunio solùm concedatur una plena refectio in meridie, & solùm una refectiuncula serò, si quis secundam plenam refectionem faciat, peccabit, quidem, quia sic frangit jejunium. Verùm si deinde aliam ex prædictis cibis legalibus, & aliam faciat, non peccabit amplius, quia fracto semel jejunio per dictam secundam plenam refectionem, non est amplius aptus ad illud ponendum, atque adeò iterum, & iterum non peccabit, quia ire contra præceptum, quod observari, est impossibile, peccatum non est.

27. Dixi (per sufficientem distantiam.) Illud enim hæc difficile est in praxi, quoniam modo cognoscere, valeamus, quænam distantia sufficit, & requiratur ad patrandam hac in re plura numero peccata, quæve continuatio ad ponendum unum duntaxat.

28. Dico primò, si quis initio mensæ, e. g. comedat ferculum ex carnibus, mox comedat pisces, deinde in finem iterum redeat ad carnes, unum

tantum numero peccatum committere. Ratio est, quia dicta comestiones, licet physice sint plures, moraliter tamen, quia ununtur in una refectione, censentur una transgressio præcepti.

29. Dico secundò, si interrumpatur dicta comestio per alia negotia inter media, non nisi prudentis viri iudicio decernendum esse, an si iterum redeatur ad carnes comedendas, confectur una moraliter actio, se reficiendi, an censentur plures. Certè si post horam redeatur, non puto confari unam, quia est sufficiens distantia. Si verò post quadrantem, censo confari unam moraliter, quia tam breve tempus non distrahit illas actiones comedendi moraliter.

30. Quares hac occasione, Qui non ex præcepto Ecclesiæ, sed ex voto, vel ex penitentia imposta à Confessario hodie e. g. ieiunare debet, si pluries comedit carnes, plurane numero peccata committet?

31. Respondeo, primò. Ita putant Azor, & Suarez apud Pasqualigum mox citandum; quia tum vovens, tum Confessarius imponens ieiunium, imponit illud modo, & more Ecclesiastico, quod duas habet separatas obligationes, nempe unam dumtaxat plenam refectionem sumendi, alteram à carnibus toto die per præceptum negativum abstinendi.

32. Respondeo, secundò. Non ita putat Layman. Thomas Sanchez, Faustus, Leander, quos citat, sequiturque Pasqualigus *dec. 457.* quia abstinencia à carnibus non cadit sub intentionem vovens, nec Confessarii

(si aliud expressè non addatur) nisi quatenus est necessaria pro ieiunio, & quatenus est inclusa in ieiunio; ergo semel violato (quamvis cum peccato) ieiunio, cum ampliùs locum non habeat observantia voti, vel penitentia, non obligabitur ad abstinentiam à carnibus, quæ solum cadebat in obligationem, quatenus debebat cum ieiunio conjungi; id quod certè non est in ieiunio Ecclesiastico, quia hoc habet duas dictas obligationes, per se separatas, ut apparet in adolescentibus, & senibus lupradictis, in quibus non obligat ieiunium, remanet tamen obligatio abstinendi à carnibus, quod idem est in diebus feriæ sextæ, & sabbati totius anni. Utraque responsio probabilis est.

33. Dices, si ex hac secunda responsione abstinentia à carnibus non cadit sub intentionem vovens ieiunium, nisi quatenus est necessaria pro ipso ieiunio, sequitur, quòd si quis non obligetur ex vi voti ieiunare in die, quo non veratur carniū comestio, e. g. hoc de libero à ieiunio Ecclesiastico, sequitur, inquam, posse comedere carnes sine peccato, quia si is non obligatur ex voto ieiunare, non obligabitur abstinere à carnibus, quæ abstinentia non cadit sub votum, nisi ut necessaria ad ieiunium. Id posset occurrere, quando aliqua communitas voveret in vigilia, e. g. sui Patroni ieiunare, e. g. hic Panormi in vigilia maculatæ Conceptionis S. Virginis, de qua re diximus *supra r. 1. c. 7. n. 23.* tunc enim adolescentes ante 21. annum, ac sexagenarij (nisi utriusque hi peculiari suo voto se personaliter obligassent) non tenerentur abstinere

à carnibus, quia ex una parte votum jejunii, ut diximus supra *cap. 2. num. 20.* intelligitur emitti juxta morem Ecclesie, mos autem Ecclesie est, ut non obliget Fideles in illa aetate, & ex alia parteposito, quod hi non obligantur ad jejunium, non obligabuntur ad abstinenciam à carnibus, quæ solùm in hac secunda responsione debet servari, ut necessariò inclusa in ipso jejunio.

34. Respondeo sanè negari non posse, id sequi ex hac secunda responsione, quam probabilem esse modò pronunciamus, & consequenter id etiam esse probabile. De hac quæstiuncula lege *Excobar. vol. 4. lib. 29. sect. 2. de 2. precepto problemate 98.*

CAPUT IV.

De abstinentia à lacticiis in diebus vetitis.

1. **N**omine lacticiniorum veniunt lac cujuscunque animalis, caseus, butyrum, alique ex lacte confecta, ova quoque, & alicubi sagimen ex sue, modo, quo diximus *cap. preced. à num. 8.*

2. Jam quæres primò: Quando nam hæc à Fidelibus comedi prohibentur?

Respondeo, de tribus temporibus dubitationem esse posse, primò, de feriis sextis, & sabbatis totius anni, secundò, de diebus jejunii in vigiliis, & quatuor Temporibus, tertio de diebus Quadragesimæ, Jam de singulis.

Usus lacticiniorum in Ferijs sextis, & sabbatis.

3. **I**n feriis sextis, & sabbatis totius anni, si tunc non incidit, vel vigilia, vel quatuor Tempora, vel Quadragesima, licet Fideles lacticiis utantur; siquidem nullibi in Sacris Canonibus id prohibetur. Quòd si alicubi sit legitima, & approbata consuetudo abstinendi ab illis, ea servanda est. Certè in nostro Siciliae Regno ea non viget; & quamvis in aliquibus pagis, & apud rusticos, vel mulierculas nonnulli religioni sibi vertant, si ea comedant; tamen doctiores de veritate eòs instruere, ne peccent ex conscientia erronea, operæpretium est. Ita docent Doctores, quos mox proferemus, dum dicunt licere edere lacticia in omnibus diebus extra Quadragesimam,

In Vigilijs, & quatuor Temporibus extra Quadragesimam.

4. **N**eque in his, quæ sunt instituta ab Ecclesia, est in jure prohibitio comedendi lacticia, ut testantur Valsq. Villalob. Sanchez, alique cum Diana *p. 1. tract. 9. ref. 41.*

Dico (Instituta ab Ecclesia) quia præscindimus ab obligatione votentium, vel institutorum in religionibus, vel ab impositis à Confessario, de quibus mox *n. 6.*

Major difficultas est, an adsit legitima consuetudo; & tamen idem Valsq. *part. 2. tract. 2. disp. 177. cap. 6. n. 34.* advertit, eam non adesse in Hispanijs, & locis, ubi promulgatur Bulla Cruciatæ; cum enim per hanc comedantur

licet
par
me
dic
qui
lit
pet
loc
ter
ste
lit
(e
69
el
n
d
e
P
d
d
f
f
l
l